

การศึกษาการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค SWOT เพื่อพัฒนาความสามารถในการตัดสินใจ ในรายวิชาสังคมศึกษา

A STUDY OF LEARNING MANAGEMENT WITH SWOT TECHNIQUE TO DEVELOP DECISION-MAKING ABILITIES IN SOCIAL STUDIES

¹ธฤต ทองก้อน Tharit Thongkon ²อัญชลี ศรีกลชาญ Anchalee Srikolchan

³ศุภณัฐ พานา Supanut Pana

^{1, 2, 3}มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ Srinakharinwirot University, Thailand

Corresponding Author E-mail: oaktharit@gmail.com

Article Received: July 03, 2025. Revised: December 21, 2025. Accepted: December 23, 2025.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความสามารถในการตัดสินใจของนักเรียนหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิค SWOT 2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการตัดสินใจของนักเรียนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิค SWOT กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาค้นครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสมุทรปราการ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จากประชากร 15 ห้องเรียน ซึ่งได้มาด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Sampling) โดยมีหน่วยการสุ่มเป็นห้องเรียน 1 ห้องเรียน จำนวน 40 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ 4 หน่วยการเรียนรู้ จำนวน 16 คาบ และแบบวัดความสามารถในการตัดสินใจ มีลักษณะการตอบเป็นแบบเขียนตอบสั้น โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนความสามารถในการตัดสินใจ แบบแผนการทดลองใช้แผนการวิจัยแบบศึกษากลุ่มเดียว วัดผลก่อนและหลังการทดลอง สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าทีแบบ one sample และ t - test dependent

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษาความสามารถในการตัดสินใจของนักเรียนหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิค SWOT หลังเรียนเปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 80 คะแนนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) ผลการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการตัดสินใจของนักเรียนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิค SWOT พบว่า คะแนนของความสามารถในการตัดสินใจโดยใช้เทคนิค SWOT หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

คำสำคัญ: การจัดกิจกรรมการเรียนรู้, ความสามารถในการตัดสินใจ, สังคมศึกษา

Abstract

This research article aims to: 1) investigate students' decision-making ability after participating in learning activities using the SWOT technique, and 2) compare students' decision-making ability before and after the implementation of these activities. The sample consisted of 40 eleventh-grade students from Samut Prakan School in the first semester of the 2024 academic year. The participants were selected from a population of 15 classrooms using cluster sampling, with one classroom randomly chosen as the sampling unit. The

research instruments included four instructional units, totaling 16 class periods, and a decision-making ability test in the form of short-answer questions, with a scoring rubric designed to assess decision-making skills. The study employed a one-group pretest-posttest design. The data were analyzed using mean, standard deviation, one-sample t-test, and dependent t-test.

The findings revealed that: 1) the students' post-test decision-making scores were significantly higher than the 80% benchmark at the .01 level, and 2) the comparison of pre-test and post-test scores indicated that students' decision-making ability significantly improved after participating in the SWOT-based learning activities at the .01 level.

Keywords: Learning Activities, Decision-Making Ability, Social Studies

บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เทคโนโลยี และเศรษฐกิจได้สร้างบริบทใหม่ที่ซับซ้อน ส่งผลให้บทบาทของการศึกษาเปลี่ยนจากการถ่ายทอดความรู้ ไปสู่การพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำเนินชีวิต เช่น การคิดเชิงวิพากษ์ การแก้ปัญหา และการตัดสินใจ (Darling-Hammond และ al, 2020; Partnership for 21st Century Learning, 2019) โดยเฉพาะทักษะการตัดสินใจ ถือเป็นรากฐานสำคัญที่ส่งเสริมให้นักเรียนสามารถเผชิญสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน คิดอย่างมีเหตุผล และรับผิดชอบต่อการเลือกของตน (National Research Council, 2024; Simon, 1960)

วิชาสังคมศึกษานับเป็นพื้นที่สำคัญในการบ่มเพาะทักษะเหล่านี้ เนื่องจากเกี่ยวข้องกับประเด็นทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการเมือง ที่จำเป็นต้องอาศัยการคิดวิเคราะห์และการตัดสินใจที่รอบคอบ (Banks, 2006; National Council for the Social Studies, 2013) อย่างไรก็ตาม การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาในประเทศไทยกลับเผชิญกับข้อจำกัดหลายประการ ทั้งในระดับหลักสูตร วิธีการสอน และความพร้อมของครูผู้สอน โดยยังคงเน้นการท่องจำและการสอนแบบบรรยายเป็นหลัก ส่งผลให้ผู้เรียนขาดแรงจูงใจและไม่สามารถเชื่อมโยงความรู้กับชีวิตจริงได้ (พระสิทธิชัย รินฤทธ และสุริพร ชาบุตรบุญศิริ, 2563)

ปัญหานี้สะท้อนให้เห็นว่า แนวทางการสอนแบบดั้งเดิมยังไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการในการพัฒนาทักษะการตัดสินใจของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งเป็นช่วงวัยที่นักเรียนต้องเตรียมตัวเผชิญกับการเลือกทางชีวิต ทั้งด้านการเรียนต่อ อาชีพ และบทบาทในฐานะพลเมือง (Dewey, 1938; Gagne และ Berliner, 1986) ความล้มเหลวในการส่งเสริมทักษะการตัดสินใจ อาจมีรากเหง้ามาจากการเรียนรู้ที่ไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนวิเคราะห์สถานการณ์หรือประเมินผลลัพธ์ของแต่ละทางเลือกอย่างถี่ถ้วน (Corey, 2018; นวรัตน์ กฤตเวทิน, 2546)

เพื่อตอบสนองต่อปัญหาดังกล่าว งานวิจัยนี้นำเสนอการประยุกต์ใช้เทคนิค SWOT (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats) ซึ่งเป็นเครื่องมือวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ที่นิยมใช้ในภาคธุรกิจ มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาสังคมศึกษา โดยมีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างเป็นระบบ การประเมินสถานการณ์จากหลายมิติ และการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล (David, 2011; Wheelen และ Hunger, 2018)

แม้ว่าเทคนิค SWOT จะถูกพัฒนาเพื่อการวางแผนองค์กร แต่มีการศึกษาในต่างประเทศที่แสดงให้เห็นว่า เทคนิคนี้สามารถนำมาปรับใช้ในการศึกษาระดับบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในด้านการ

ส่งเสริมกระบวนการคิดและการตัดสินใจ (AlMarwani, 2020; Shinøj, 2015) อย่างไรก็ตาม SWOT ก็มีข้อจำกัด เช่น การมุ่งเน้นเพียงการวิเคราะห์สถานการณ์โดยขาดกรอบการลงมือปฏิบัติที่ชัดเจน หรืออาจขึ้นอยู่กับประสบการณ์และทักษะของผู้ใช้ในการประเมินปัจจัยต่างๆ (Gürel, 2017) ซึ่งอาจเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้หากไม่มีการออกแบบกิจกรรมให้เหมาะสมกับผู้เรียน

ในบริบทของการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษา เทคนิค SWOT จึงมีศักยภาพที่จะถูกนำมาใช้ในหลายมิติ ทั้งการวิเคราะห์เหตุการณ์ทางสังคม การอภิปรายแบบกลุ่ม การประเมินทางเลือกเชิงเหตุผล และการตัดสินใจเชิงจริยธรรม โดยการบูรณาการอย่างเป็นระบบสามารถช่วยให้นักเรียนพัฒนาทักษะการคิดระดับสูง และเชื่อมโยงบทเรียนกับสถานการณ์จริงได้ดียิ่งขึ้น (AlMarwani, 2020; Shinøj, 2015)

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิค SWOT ต่อการพัฒนาความสามารถในการตัดสินใจของนักเรียนในรายวิชาสังคมศึกษา โดยคาดว่าผลการวิจัยจะสะท้อนให้เห็นถึงแนวทางใหม่ในการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อบริบทการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และสามารถเสริมสร้างพลเมืองที่มีคุณภาพในสังคมประชาธิปไตย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสามารถในการตัดสินใจของนักเรียนหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิค SWOT
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการตัดสินใจของนักเรียนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิค SWOT

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi-experimental Research) ซึ่งไม่มีกลุ่มควบคุม เพื่อลดอคติในงานวิจัยกึ่งทดลองนี้ จึงมีการวัดผลก่อนและหลังการใช้ตัวแปรต้นสามารถช่วยตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการทดลองได้ชัดเจนขึ้น โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย 1) ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสมุทรปราการ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 600 คน จำนวน 15 ห้องเรียน 2) กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสมุทรปราการ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 ซึ่งได้มาด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Sampling) โดยมีหน่วยการสุ่มเป็นห้องเรียน สุ่มมา 1 ห้องเรียน มีนักเรียน จำนวน 40 คน

2. เครื่องมือในการวิจัย

2.1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิค SWOT เพื่อพัฒนาความสามารถในการตัดสินใจในรายวิชาสังคมศึกษา 4 หน่วยการเรียนรู้ มีจำนวนแผนการจัดการเรียนรู้ทั้งหมด 8 แผน 16 คาบ

2.2 แบบวัดความสามารถในการตัดสินใจ ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบวัดความสามารถในการตัดสินใจ ซึ่งแบบวัดที่ใช้จะเป็นแบบทดสอบอัตนัยเขียนตอบแบบสั้น โดยมีสถานการณ์กำหนดให้ มีจำนวนข้อของแบบวัดความสามารถในการตัดสินใจ โดยนำขั้นตอนของการตัดสินใจ ทั้ง 4 ขั้นตอน มากำหนดจำนวนข้อสอบที่จะใช้สร้างสถานการณ์ (Popham, 2017) โดยมีจำนวนตามหน่วย การเรียนรู้ทั้ง 4 หน่วย หน่วยการเรียนรู้ละ 4 ข้อย่อย รวมทั้งหมด 16 ข้อ ในส่วนของการให้คะแนนได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการตรวจให้คะแนนจากการเขียนตอบอัตนัย โดยสร้างเป็นเกณฑ์ Scoring Rubric 4 ระดับ ตั้งแต่ 3 คะแนน ไปจนถึง 0

คะแนน ตามความถูกต้องและความสอดคล้องของคำตอบจากประเด็นที่ถาม รวมถึงการเลือกที่จะไม่ตอบ (Popham, 2017)

3. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค SWOT เพื่อพัฒนาความสามารถในการตัดสินใจในรายวิชาสังคมศึกษา ผู้วิจัยนำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค SWOT ที่จัดทำขึ้นทั้งหมด 8 แผนไปตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านที่มีความรู้สอดคล้องกับเครื่องมือในงานวิจัยได้แก่ 1) ผู้เชี่ยวชาญในด้านหลักสูตรและการสอน 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนสังคมศึกษาหรือสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านวัดและประเมินผล หรือวิจัยการศึกษา ดำเนินการหาคุณภาพด้านความเที่ยงตรง(Validity) โดยพิจารณาจากค่า IOC ได้ค่าความเหมาะสมอยู่ระหว่าง 0.80-1.00 พร้อมให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงต่อไป ซึ่งผลของค่าความสอดคล้อง (IOC) ของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค SWOT ทั้งหมด 8 แผน จากผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 5 ท่าน มีค่าเท่ากับ 1.00 จากนั้นผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญไปปรับปรุงพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และนำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค SWOT ที่ได้ปรับปรุงจากผู้เชี่ยวชาญนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายต่อไป

3.2 แบบวัดความสามารถในการตัดสินใจ ผู้วิจัยนำแบบวัดความสามารถในการตัดสินใจ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบวัดความสามารถในการตัดสินใจ แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยคัดเลือกแบบทดสอบที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ที่มีค่ามากกว่า 0.6 ขึ้นไป นำมาปรับปรุงแก้ไขคำถาม ตัวเลือก และการใช้ภาษาตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นนำแบบวัดความสามารถในการตัดสินใจ ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทดลองใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค SWOT เพื่อพัฒนาความสามารถในการตัดสินใจกับกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

4.1 การออกแบบการทดลอง การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัยแบบศึกษากลุ่มเดียว วัดผลก่อนและหลังการทดลอง (One group pretest-posttest design) (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ, 2538)

4.2 การนำกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ไปใช้ ผู้วิจัยดำเนินการทดลองใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค SWOT เพื่อพัฒนาความสามารถในการตัดสินใจ และเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 ใช้เวลา 8 สัปดาห์ รวม 16 คาบ โดยมีขั้นตอน ดังนี้ 1) จัดปฐมนิเทศ เพื่อทำความเข้าใจกับผู้เรียนถึงวิธีการเรียน บทบาทของผู้เรียน จุดประสงค์การเรียนรู้ และวิธีการวัดและประเมินผล ผู้วิจัยนำเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย หนังสือให้ความยินยอมเข้าร่วมในโครงการวิจัย และหนังสือให้ความยินยอมเข้าร่วมในโครงการวิจัยสำหรับผู้มีอำนาจกระทำการแทนบุคคลอายุต่ำกว่า 18 ปีไปยังผู้เข้าร่วมการวิจัยและผู้แทนโดยชอบธรรมลงนามยินยอมด้วยความสมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัย 2) ผู้วิจัยทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) โดยใช้แบบวัดความสามารถในการตัดสินใจ 3) ดำเนินการทดลอง โดยจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา ด้วยเทคนิค SWOT เพื่อพัฒนาความสามารถในการตัดสินใจ ผู้วิจัยทดลองจัดกิจกรรมการเรียนรู้สัปดาห์ละ 2 คาบ จำนวน 8 สัปดาห์ รวม 16 คาบ 4) ผู้วิจัยทดสอบหลังเรียน (Post-test) โดยใช้แบบวัดความสามารถในการตัดสินใจ หลังจากการทดลองจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 5) ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานและสรุปผลการวิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากการใช้เครื่องมือวิจัยมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบทางสถิติ แล้วเขียนบรรยายผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ดังนี้ 1) สถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบสมมติฐาน คือ การทดสอบค่าที แบบ one sample และ t - test dependent)

สรุปผลการวิจัย

1. ความสามารถในการตัดสินใจของนักเรียนหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิคSWOT พบว่าคะแนนของความสามารถในการตัดสินใจโดยใช้เทคนิค SWOT หลังเรียนเปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 80 (38.4 คะแนน) คะแนนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของงานวิจัยที่ผู้วิจัยตั้งไว้

ตารางที่ 1 คะแนนความสามารถในการตัดสินใจหลังเรียนเปรียบเทียบกับเกณฑ์

เปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการตัดสินใจกับเกณฑ์						
	คะแนนเต็ม	เกณฑ์ร้อยละ 80	$\bar{X}$	S.D.	t	p - Value
หลังเรียน	48	38.4	45.5	3.49	13.0	.001

จากตารางที่ 1 แสดงผลคะแนนความสามารถในการตัดสินใจ พบว่า คะแนนของความสามารถในการตัดสินใจโดยใช้เทคนิค SWOT หลังเรียนเปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 80 (38.4 คะแนน) โดยมีคะแนนเต็ม 48 คะแนน ซึ่งคะแนนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01เป็นไปตามสมมติฐานของงานวิจัยที่ผู้วิจัยตั้งไว้

2. การเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการตัดสินใจของนักเรียนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิค SWOT พบว่า คะแนนของความสามารถในการตัดสินใจโดยใช้เทคนิค SWOT หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการตัดสินใจก่อนและหลังเรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิค SWOT

	n	$\bar{X}$	SD	t	p-value
ก่อนเรียน	40	38.8	6.15	7.49	.001
หลังเรียน	40	45.5	3.49		

จากตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการตัดสินใจของนักเรียนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิค SWOT พบว่า คะแนนของความสามารถในการตัดสินใจโดยใช้เทคนิค SWOT หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่นำมาสู่การอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาความสามารถในการตัดสินใจของนักเรียนหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิค SWOT พบว่า ผู้เรียนมีความสามารถในการตัดสินใจหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ จากผลการวิจัยในครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า นักเรียนมีความสามารถในการตัดสินใจสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค SWOT ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Simon (1960) ที่กล่าวว่าการตัดสินใจที่มีคุณภาพต้องอาศัยการรวบรวมข้อมูลจากหลากหลายมิติและวิเคราะห์อย่างมีระบบ รวมทั้งแนวคิดของ Bazerman and Moore (2013) ที่กล่าวถึงการประเมินทางเลือกโดยใช้กรอบการคิดแบบ SWOT ช่วยให้การตัดสินใจมีความรอบคอบมากยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของกุลธิดา สีบัวบาน (2553) ซึ่งศึกษาผลของการจัดกิจกรรมฝึกอบรมที่ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พบว่า กลุ่มที่ได้รับการฝึกอบรมมีพัฒนาการด้านการตัดสินใจสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งผลการวิจัยนี้ยืนยันว่า เมื่อผู้เรียนได้ผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่มีแนวทางและแบบแผนที่ชัดเจน จะสามารถพัฒนาทักษะการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่นเดียวกับงานวิจัยของรัตนา เขตผดุง (2559) ที่ศึกษาปัญหาและแนวทางพัฒนาการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งชี้ให้เห็นว่า ผู้เรียนมักขาดโอกาสในการคิดวิเคราะห์และตัดสินใจ เนื่องจากการเรียนการสอนที่ยังเน้นการบรรยายและท่องจำเป็นหลัก ผลการวิจัยของผู้วิจัยในครั้งนี้จึงมีนัยสำคัญที่แสดงให้เห็นว่า หากนำเทคนิค SWOT ซึ่งเป็นเครื่องมือที่มีความชัดเจนในการวิเคราะห์ มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จะช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมกับการเรียนรู้มากขึ้น และเกิดการพัฒนาทักษะการคิดและการตัดสินใจอย่างแท้จริง จากผลดังกล่าวจะเห็นได้ว่า เทคนิค SWOT ไม่เพียงแต่เป็นเครื่องมือที่ช่วยในการวิเคราะห์สถานการณ์ แต่ยังสามารถเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการเสริมสร้างความสามารถในการตัดสินใจของนักเรียนในบริบทของการเรียนรู้สังคมศึกษา

2. ผลการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการตัดสินใจของนักเรียนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิค SWOT พบว่า คะแนนของความสามารถในการตัดสินใจโดยใช้เทคนิค SWOT หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผลการศึกษาความสามารถในการตัดสินใจของนักเรียนภายหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิค SWOT แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาทางทักษะที่ชัดเจน โดยจากผลคะแนน พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการตัดสินใจหลังเรียนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ในระดับดีมากทั้งหมดและสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการตัดสินใจก่อนเรียนในทุกหน่วยการเรียนรู้ โดยเฉพาะหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง "สังคมมนุษย์" ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดที่ 11.70 (S.D. = 0.80) แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ตัวเองจากสถานการณ์พื้นฐานในชีวิตประจำวันได้ดี เนื่องจากเป็นเรื่องใกล้ตัว สามารถเข้าใจได้ง่าย รองลงมาคือหน่วยที่ 3 "พลเมืองดี" ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยที่ 11.50 (S.D. = 0.91) และหน่วยที่ 2 "วัฒนธรรมไทย" ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยที่ 11.45 (S.D. = 1.21) โดยทุกหน่วยการเรียนรู้มีคะแนนอยู่ในระดับดีมาก แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้เทคนิค SWOT ในการวิเคราะห์สถานการณ์และตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง "สิทธิมนุษยชน" แม้จะมีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดที่ 10.90 (S.D. = 1.43) แต่ก็ยังอยู่ในระดับดีมาก แสดงให้เห็นถึงการตอบสนองต่อเนื้อหาที่มีความซับซ้อนและนามธรรมมากขึ้น และอาจจะยังห่างไกลจากประสบการณ์ในชีวิตประจำวันของผู้เรียนบางคน ซึ่งอาจต้องอาศัยประสบการณ์ในการวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์ นอกจากนี้ยังพบว่า คะแนนเฉลี่ยความสามารถในการตัดสินใจในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ถึงแม้จะอยู่ในระดับดี

มากทั้งหมด แต่มีแนวโน้มคะแนนที่ลดลง สะท้อนให้เห็นถึงการเรียงลำดับความยากและซับซ้อนของเนื้อหาที่มีการเรียงลำดับเนื้อหาจากง่ายไปยาก จากเรื่องใกล้ตัวไปสู่เรื่องไกลตัวผู้เรียน ตั้งแต่เรื่องของตนเองไปจนถึงบริบทของโรงเรียน ชุมชน และสังคม

เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการตัดสินใจก่อนและหลังเรียน พบว่าคะแนนความสามารถในการตัดสินใจของนักเรียนหลังเรียนด้วยเทคนิค SWOT สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงถึงประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ที่ออกแบบโดยใช้ SWOT ว่าเป็นเครื่องมือส่งเสริมกระบวนการคิดเชิงวิเคราะห์และการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ผลลัพธ์นี้เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Simon (1960) ที่ระบุว่า การตัดสินใจที่มีคุณภาพต้องเริ่มจากการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบด้าน ทั้งจากปัจจัยภายในและภายนอก ผลการศึกษานี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phadermrod al. (2019) ที่ว่า การใช้ SWOT Analysis ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สามารถเสริมสร้างทักษะการคิดและการตัดสินใจในรายวิชาสังคมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจาก SWOT เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์สถานการณ์ทั้งภายในและภายนอกได้อย่างเป็นระบบ อันนำไปสู่การตัดสินใจที่มีเหตุผลมากขึ้น นอกจากนี้ยังตรงกับข้อค้นพบของ AlMarwani (2020) ที่ชี้ให้เห็นว่า การเรียนรู้ผ่านกรอบ SWOT ช่วยให้นักเรียนสามารถพัฒนาความสามารถในการคิดเชิงวิพากษ์และตัดสินใจได้ดีขึ้นในบริบทการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้นแสดงผลลัพธ์ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ (Simon, 1960) ที่ระบุว่า การตัดสินใจเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยข้อมูลอย่างเป็นระบบเพื่อเปรียบเทียบทางเลือกและเลือกแนวทางที่เหมาะสมที่สุด เทคนิค SWOT จึงเป็นเครื่องมือที่สามารถสนับสนุนการตัดสินใจภายใต้ข้อจำกัดของข้อมูลและทรัพยากร โดยช่วยให้ผู้เรียนสามารถจัดระบบความคิดได้อย่างเป็นขั้นตอน และมองสถานการณ์จากหลายมุมมอง นอกจากนี้ยังสามารถอธิบายได้ตามกรอบแนวคิด “Reflective Decision-Making” (Brookfield, 1987) ซึ่งเน้นการไตร่ตรองในกระบวนการตัดสินใจ เทคนิค SWOT ช่วยให้ผู้เรียนตั้งคำถามต่อจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคที่ตนเองเผชิญ และใช้ข้อมูลเหล่านั้นในการวางแผนอย่างมีเหตุผลซึ่งเสริมสร้างการคิดอย่างเป็นระบบและความตระหนักรู้ในตนเอง (self-awareness) ซึ่งเป็นทักษะสำคัญของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัย คือ การสังเคราะห์ความรู้ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถในการตัดสินใจของนักเรียนได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิค SWOT เพื่อพัฒนาความสามารถในการตัดสินใจ

จากภาพองค์ความรู้จากการวิจัยนี้ แสดงให้เห็นว่า กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิค SWOT เป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถในการตัดสินใจของนักเรียน โดยมีกระบวนการเรียนรู้ 4 ขั้นตอนของ SWOT เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาทักษะนี้ ซึ่งประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์ปัญหา ผู้เรียนใช้ SWOT เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยทั้งภายใน (จุดแข็ง-จุดอ่อน) และภายนอก (โอกาส-อุปสรรค) ของสถานการณ์ 2) การออกแบบทางเลือก ผู้เรียนสร้างสรรค์ทางเลือกในการแก้ปัญหาจากข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ 3) การประเมินทางเลือก ผู้เรียนพิจารณาข้อดีและข้อเสียของแต่ละทางเลือก 4) การตัดสินใจเลือก ผู้เรียนเลือกทางเลือกที่ดีที่สุดเพื่อแก้ไขปัญหา นอกจากนี้ โมเดลยังชี้ให้เห็นว่าปัจจัยที่สนับสนุนการเรียนรู้ ได้แก่ สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ท้าทาย และบทบาทของครูในการออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสม ล้วนมีส่วนช่วยส่งเสริมให้กระบวนการเรียนรู้ด้วยเทคนิค SWOT มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และท้ายที่สุดทักษะการตัดสินใจที่ได้รับการพัฒนาขึ้นนี้จะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง เพื่อแก้ปัญหาต่างๆ ในชีวิตประจำวันได้

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 เนื่องจากผู้เรียนส่วนใหญ่ขาดประสบการณ์ในการใช้เทคนิค SWOT ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ถูกนำไปใช้ในระดับองค์กรหรือบริษัทของผู้ใหญ่ จึงอาจยังไม่เกิดความคุ้นเคยหรือเข้าใจในกระบวนการอย่างแท้จริง ดังนั้น ครูผู้สอนควรจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมโดยอธิบายหลักการ แนวคิด และขั้นตอนการใช้เทคนิค SWOT อย่างเป็นระบบ พร้อมทั้งจัดกิจกรรมฝึกวิเคราะห์ตนเองผ่านสถานการณ์ที่มีความใกล้เคียงกับชีวิตประจำวันของผู้เรียน เพื่อสร้างความเข้าใจและทักษะในการประยุกต์ใช้เทคนิคดังกล่าวในบริบททางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 การเลือกและเรียงลำดับเนื้อหาในการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนควรวางแผนในการเลือกเนื้อหาที่ทำนายและเกี่ยวข้องกับชีวิตจริงจะช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น และสามารถนำทักษะที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงได้ และจัดเรียงลำดับเนื้อหาโดยเริ่มต้นจากเนื้อหาที่ง่าย ใกล้ตัวผู้เรียนสามารถเข้าใจได้ง่ายก่อน แล้วจึงเพิ่มความยากและซับซ้อนของเนื้อหามากขึ้นตามลำดับ เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความคุ้นเคยและประสบการณ์ในการวิเคราะห์ SWOT ตนเอง ในบริบทต่างๆ ทั้งโรงเรียน ชุมชนและสังคม

1.3 แนวทางในการวิเคราะห์ SWOT จากเป้าหมายในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ต้องการให้ผู้เรียนนำเทคนิค SWOT ฝึกวิเคราะห์ตัวเองในบริบทต่างๆ จากสถานการณ์ที่กำหนด แต่จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในบางครั้ง พบว่า ผู้เรียนบางส่วนหลุดจากการวิเคราะห์ SWOT โดยไม่ได้มองจากตัวเองไปวิเคราะห์ และแสดงความคิดเห็นในเรื่องทั่วไป ผู้วิจัยจึงควรให้ความสำคัญและคอยแนะนำผู้เรียนให้มีแนวทางในการตัดสินใจจากการวิเคราะห์ตัวเองตามเป้าหมายของการนำเทคนิค SWOT ประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรระบุในหลักสูตรให้มีการจัดกิจกรรมที่เน้นการวิเคราะห์สถานการณ์จากหลากหลายมิติ (จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค) ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริง เช่น ปัญหาสังคม สิ่งแวดล้อม หรือการมีส่วนร่วมในชุมชน เพื่อพัฒนาความสามารถในการตัดสินใจของผู้เรียนอย่างรอบด้าน

2.2 การประยุกต์ใช้เทคนิค SWOT ร่วมกับวิธีการจัดการเรียนรู้อื่นๆ เทคนิคการวิเคราะห์ SWOT เป็นเครื่องมือสำคัญในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจ การวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้เทคนิค SWOT ร่วมกับวิธีการจัดการเรียนรู้อื่นๆ ที่เหมาะสม เช่น การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) การจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา (Case Study) หรือการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลอง (Simulation-Based Learning) การผสมผสานเทคนิคเหล่านี้อาจช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาความสามารถในการตัดสินใจของนักเรียนให้มีความซับซ้อนและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.3 การขยายผลสู่รายวิชาอื่น ควรศึกษาการประยุกต์ใช้เทคนิค SWOT ในรายวิชาอื่นๆ ที่ต้องการพัฒนาทักษะการตัดสินใจ เช่น สุขศึกษา การงานอาชีพ หรือวิทยาศาสตร์ เพื่อแสดงให้เห็นถึงประโยชน์ของเทคนิค SWOT ในวงกว้าง

2.4 การติดตามผลพฤติกรรมหลังการตัดสินใจในสถานการณ์ใหม่ ควรจัดกิจกรรมประเมินซ้ำ (delayed post-test) ในระยะ 3-6 เดือนหลังสิ้นสุดการเรียนรู้ เพื่อประเมินว่าผู้เรียนยังสามารถใช้กรอบการคิดแบบ SWOT ในการตัดสินใจในสถานการณ์ใหม่ได้หรือไม่ เช่น ผ่านสถานการณ์จำลอง (simulation) หรือการแก้ปัญหาในชีวิตจริง

เอกสารอ้างอิง

- กุลธิดา สืบवान. (2553). การศึกษาผลการใช้การจัดกิจกรรมการฝึกอบรมที่มีต่อกระบวนการการตัดสินใจเพื่อเลือกอาชีพและเปรียบเทียบกระบวนการตัดสินใจเพื่อเลือกอาชีพก่อนและหลังเข้าร่วมการฝึกอบรม. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นวรรตน์ กฤตเวทิน. (2546). การสร้างแบบสอบการตัดสินใจเรื่องสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของเขตพัฒนาคุณภาพการศึกษา ลานไทรมิตร จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พระสิทธิชัย รินฤทธ และสุริพร ชาบุตรบุณฑริก. (2563). การจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 5(2), 206-207.
- รัตนา เขตผดุง. (2559). การประยุกต์ใช้วิธีสอนแบบสืบสวนสอบสวนในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- AlMarwani, M. (2020). Pedagogical potential of SWOT analysis: An approach to teaching critical thinking. *Thinking Skills and Creativity*, 38.
- Banks, J. A. (2006). *Cultural diversity and education: Foundations, curriculum, and teaching*. 5th ed. Boston: Pearson Education.
- Bazerman, M. H., and Moore, D. A. (2013). *Judgment in managerial decision making*. 8th ed. Hoboken, NJ: John Wiley & Sons.
- Brookfield, S. D. (1987). *Developing critical thinkers: Challenging adults to explore alternative ways of thinking and acting*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Corey, G., Corey, M. S. and Callanan, P. (2018). *Theory and practice of counseling and psychotherapy*. 10th ed. Boston, MA: Cengage Learning.
- Darling-Hammond, L. al. (2020). *Implications for educational practice of the science of learning and development*. Applied Developmental Science.
- David, F. R. (2011). *Strategic management: Concepts and cases*. 13th ed. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.
- Dewey, J. (1938). *Experience and education*. New York: Macmillan.
- Gagne, R. M. and Berliner, D. C. (1986). *Educational psychology*. 4th ed. Chicago: Rand McNally College Publishing Company.
- Gürel, E. and Tat, M. (2017). SWOT Analysis: A Theoretical Review. *The Journal of International Social Research*, 10(51), 994–1006.
- National Council for the Social Studies. (2013). *The college, career, and civic life (C3) framework for social studies state standards*. Silver Spring, MD: National Academies Press.
- National Research Council. (2024). *Education for 21st century skills: Cognitive processes in learning and decision-making*. Washington, DC: National Academies Press.

- Partnership for 21st Century Learning. (2019). Framework for 21st century learning. Washington, DC: Partnership for 21st Century Learning.
- Phadermrod, B. al. (2019). Importance performance analysis based SWOT analysis. International Journal of Information Management, 44, 194–203.
- Popham, W. J. (2017). Classroom assessment: What teachers need to know. 8th ed. Pearson.
- Shinoj, P. (2015). SWOT analysis for assessing entrepreneurship readiness. Kochi: SEETTD, CMFRI.
- Simon, H. A. (1960). The new science of management decision. Englewood Cliffs, NJ Prentice-Hall.
- Wheelen, T. L. and Hunger, J. D. (2018). Strategic management and business policy. 15th ed. Boston: Pearson Education.